

เอกสารสรุปผลวิจัย “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง ปี พ.ศ. 2554 – 2557

โครงการ “คนไทย มอนิเตอร์” เป็นการสำรวจระดับชาติที่ใหญ่ที่สุด ซึ่งริเริ่มโดยมูลนิธิ เพื่อ “คนไทย” และดำเนินการโดยสมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย ทั้งนี้โครงการ “คนไทย มอนิเตอร์” ได้จัดทำขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงประเทศไทยไปในทิศทางที่ดีขึ้นโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนไทย ทั้งนี้ในปี 2554 – 2557 โครงการ “คนไทย มอนิเตอร์” ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของคนไทยจากทั้ง 6 ภูมิภาค ทั่วประเทศ โดยการสำรวจได้ถูกจัดทำขึ้นทั้งหมด 3 ครั้ง ดังนี้

1. โครงการ “คนไทย มอนิเตอร์” ปี 2554 – สำรวจความคิดเห็นของคนไทย 100,000 คน ที่มีอายุระหว่าง 18-70 ปี ใน 77 จังหวัด
2. โครงการ “คนไทย มอนิเตอร์” ปี 2555 – สำรวจความคิดเห็นของคนไทย 100,000 คน ที่มีอายุระหว่าง 15-70 ปี ใน 77 จังหวัด
3. โครงการ “คนไทยมอนิเตอร์ เสียงของเยาวชนไทย” ปี 2557 – การสำรวจแบบเจาะลึกเฉพาะกลุ่มเยาวชนไทยจำนวน 4,000 คน ที่มีช่วงอายุระหว่าง 16 – 21 ปี ใน 21 จังหวัด จากทั้ง 6 ภูมิภาคทั่วประเทศ

ทั้งนี้ จากผลการสำรวจความคิดเห็นของคนไทยในวัยต่างๆ จำนวน 100,000 คน ในปี 2554 และ 2555 พบว่า แม้คนไทยจะมีความพึงพอใจต่อรายได้ที่สูงขึ้น แต่ความพึงพอใจที่คนไทยมีต่อคุณภาพชีวิตและครอบครัวกลับลดลง แต่ก็เป็นที่น่ายินดีที่คนไทยมีความตื่นตัวที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และมีความกังวลเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยรายละเอียดหลักของผลงานวิจัยในปี 2554 และ 2555 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. **ความพอใจต่อรายได้สูงขึ้น แต่ความพอใจในคุณภาพชีวิตน้อยลง** เมื่อเปรียบเทียบผลวิจัยในปี 2554 และ 2555 พบว่า ความพึงพอใจต่อรายได้เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 68 เป็น ร้อยละ 68.29 ขณะที่ความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม ลดลงจากร้อยละ 78.1 เป็นร้อยละ 74.7 ผลวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจมิได้มีความสำคัญสูงสุดต่อคุณภาพชีวิต แต่ปัจจัยอื่น เช่น การใช้เวลากับครอบครัว มีความสำคัญต่อการสร้างสมดุลในการใช้ชีวิต และหากมีการรณรงค์ให้คนไทยเข้าใจและนำหลักความพอเพียงมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันแล้ว จะเกิดความสมดุลในชีวิตมากขึ้น พพอใจในคุณภาพชีวิตมากขึ้น
2. **ครอบครัวคือพื้นฐานสำคัญในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและคนรุ่นใหม่ที่มีคุณภาพ** ผลการสำรวจในปี 2555 พบว่า คนไทยรู้สึกว่าคุณภาพเข้มแข็งของครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญต่อความพึงพอใจในความเป็นอยู่ และสังคมไทยมีสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมที่ดีพอควร อย่างไรก็ตามพบว่าความพึงพอใจด้านครอบครัวลดลงเหลือร้อยละ 82.86 จากร้อยละ 84.57 ในปี 2554 ส่วนด้านการพัฒนาเยาวชนนั้น คนไทยเห็นว่าควรปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ 5 อันดับ ได้แก่ ห่างไกลยาเสพติด รักการเรียน คุณธรรมและจริยธรรม การประหยัดอดออมรู้ค่าของเงิน และความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพต่อไป
3. **คนไทยมีความคิดหวังว่าชีวิตใน 1 ปีข้างหน้าจะดีขึ้น** จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า โดยให้ 7 คะแนน คือดีขึ้นมาก และ 1 คะแนน คือแย่ลงมาก พบว่าประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างดีขึ้นทั้ง 2 ปี โดยในปี 2554 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 และในปี 2555 มีค่าเท่ากับ 4.93 ซึ่งน้อยลงกว่าปีก่อนหน้าเล็กน้อย ซึ่งมุมมองต่ออนาคตในแง่บวกนี้ สามารถนำมาแปลงเป็นแรงขับเคลื่อนในการมุ่งสร้างให้ชีวิตและสังคมดีขึ้นได้

4. **คนไทยพอใจในบทบาทภาครัฐและเอกชนมากขึ้น แต่เห็นความรุนแรงของการคอร์รัปชันมากขึ้น** ในด้านภาพรวมและเศรษฐกิจ การเมือง การปกครองพบว่า แม้คนไทยจะพอใจมากขึ้นต่อการทำงานของรัฐบาล (เพิ่มจากร้อยละ 58.43 เป็นร้อยละ 64.43) และเอกชน (เพิ่มจากร้อยละ 63.29 เป็นร้อยละ 65.71) แต่คนไทยยังเห็นว่า การคอร์รัปชันยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยเป็น ปัญหาใหญ่อันดับต้นๆ ในสังคม แม้รัฐบาลและภาคเอกชนได้กำหนดให้กำรป้องกันและปราบปรามทุจริตเป็นนโยบายเร่งด่วน แต่ในทาง ปฏิบัติยังคงมีข้อจำกัดอยู่มาก
5. **กังวลเรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น** สิ่งที่คนไทยเห็นว่ายังคงเป็นปัญหาสำคัญในชีวิตและสังคม และได้รับการกล่าวถึงมากคือประเด็นที่ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นภาวะโลกร้อน ความแห้งแล้ง ภัยน้ำท่วม มลพิษในด้านต่างๆ
6. **ภาคประชาชนตื่นตัวมากขึ้นที่จะมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่ดีกว่า** ผลการศึกษาระบุว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังกังวลเรื่องปัญหา ส่วนตัวมากกว่าปัญหาสังคมหรือประเทศ ซึ่งอาจชี้ให้เห็นว่าคนไทยสนใจเรื่องส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม อย่างไรก็ตาม คนไทยส่วนใหญ่เริ่ม ตื่นตัวและพยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศมากขึ้น โดยที่ร้อยละ 82 เน้นการพัฒนาเพื่อตนเอง เช่น การไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง การไม่สร้างปัญหาเพิ่มเติมให้แก่สังคม การประพฤติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม ยึดมั่นในศีลธรรม เป็นต้น มีเพียงร้อยละ 46 ที่ให้ ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อสังคม เช่น การร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาชุมชนหรือสังคม สร้างความสามัคคีในชุมชน และการช่วยรักษา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความพยายามของท้องถิ่นและชุมชนในการมีส่วนร่วมพัฒนายังประสบข้อจำกัด เนื่องจากกระบวนการ ต่างๆ ต้องดำเนินไปตามกฎระเบียบที่ไม่ยืดหยุ่น ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่ายังมีโอกาสที่จะส่งเสริมการสร้างพลเมืองที่มีส่วนร่วม เพื่อส่วนรวม (Active Citizen) เพื่อร่วมกันผลักดันให้สังคมพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
7. **โซเชียลมีเดียครองใจคนรุ่นใหม่** ในปี 2555 ได้มีการสำรวจความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อเป็นครั้งแรก และพบว่า โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุยังคงเป็นสื่อหลัก แต่สำหรับคนรุ่นใหม่ที่มีอายุระหว่าง 15-29 ปี สื่อใหม่ เช่น เว็บไซต์และสังคมออนไลน์ กลายเป็น สื่อหลักที่คนกลุ่มนี้ใช้ในการรับและค้นหาข้อมูล และเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับถกประเด็นต่างๆ ได้อย่างอิสระ ดังนั้นสื่อออนไลน์จึงเป็น ช่องทางสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศ

เพราะเยาวชนเป็นกำลังสำคัญของชาติ ดังนั้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศและการสร้างสรรค์ประชาชนที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม มูลนิธิเพื่อ "คนไทย" ได้ขยายประเด็นในการรับฟังความคิดเห็นให้มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับประชาชนแต่ละกลุ่มมากขึ้น ในปี 2557 เพื่อให้เยาวชนไทยได้ สะท้อนความคิดเห็น และกระตุ้นให้คนไทยเล็งเห็นถึงประเด็นสำคัญต่างๆ ที่ควรร่วมกันขยายผล และต่อยอดไปสู่การพัฒนากลยุทธ์เพื่อสร้าง เยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม (Active Citizen) ทั้งนี้จากการรับฟังความคิดเห็นและเสียงสะท้อนของเยาวชนไทยจำนวน 4,000 คน ที่มีช่วงอายุระหว่าง 16 – 21 ปี พบว่า

1. **ครอบครัวมีอิทธิพลต่อเยาวชนอย่างมาก** กว่า 2 ใน 3 ของเยาวชนไทยได้รับการเลี้ยงดูแบบรักและเอาใจใส่จากพ่อแม่/ ผู้ปกครอง จึงทำให้คุณค่าที่เกี่ยวกับครอบครัว เช่น ความกตัญญู และความกลมเกลียวกันในครอบครัว ยังคงเป็นสิ่งที่เยาวชนไทย ให้ความสำคัญสูงสุดในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัย “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลังปี 2554 – 2555 ที่พบว่าคุณค่าที่ เกี่ยวกับครอบครัวนั้นมีความสำคัญต่อคนไทยทุกช่วงวัย อย่างไรก็ตามนอกจกคุณค่าของครอบครัวแล้ว ความคิดและทัศนคติต่อเรื่อง ต่างๆ ของเยาวชนได้รับอิทธิพลมากจากคนใกล้ชิดและบุคคลที่เยาวชนให้ความชื่นชม โดยเกือบ 3 ใน 4 ของเยาวชนไทยยึดคนใกล้ ตัว เช่น พ่อแม่/ผู้ปกครอง เพื่อน และครู/อาจารย์เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

2. **สื่อดิจิทัล/ออนไลน์ยังคงมีบทบาทในชีวิตของเยาวชนไทยเป็นอย่างมาก** ผลสำรวจในปี 2557 สอดคล้องกับผลสำรวจในปี ก่อนหน้า และตอกย้ำความสำคัญของสื่อออนไลน์ในกลุ่มเยาวชน เพราะเยาวชนได้ใช้เวลาเฉลี่ยมากถึงร้อยละ 24.9 ของเวลาที่ใช้ ไปกับการทำกิจกรรมต่างๆ (ไม่รวมการนอนหลับ) หรือคิดเป็นอย่างน้อย 4 ชั่วโมงต่อวันอยู่กับสื่อดิจิทัล/สื่อออนไลน์
3. **แม้จะอยู่ในวัยที่สดใส เยาวชนส่วนใหญ่กลับรู้สึกเครียด** ในขณะที่ผู้ใหญ่ประสบปัญหาความเครียดด้านเศรษฐกิจ เยาวชน ร้อยละ 90 ประสบกับปัญหาความเครียด และมีเยาวชนกว่า 1 ใน 3 ที่ประสบกับปัญหาความขัดแย้งในตัวเอง และมีความรู้สึกหด หู่/ซึมเศร้า/หมดหวังในชีวิต ทั้งนี้ระบบการศึกษาและการปลูกฝังของผู้ปกครองซึ่งเน้นเรื่องของการเรียนและอาชีพการงาน นับเป็น สาเหตุหลักประการหนึ่งที่ทำให้เยาวชนเกิดภาวะความเครียด โดยเยาวชนร้อยละ 78 กังวลเรื่องของการเรียน
4. **เยาวชนมุ่งหวังต่อวัตถุมากกว่าสิ่งอื่น** เป้าหมายในชีวิตตลอดจนนิยามของชีวิตที่ประสบความสำเร็จในมุมมองของเยาวชนเกือบ ทั้งหมดที่ร้อยละ 99 จึงยังจำกัดอยู่กับเรื่องของการเรียน การได้ทำงานในตำแหน่งดีๆ เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน โดย พบเยาวชนที่เพียงร้อยละ 1 ที่ได้ตั้งเป้าหมายในชีวิต คือการทำมาหากิน และร้อยละ 0.3 ที่ต้องการมีชีวิตที่พอเพียง
5. **เยาวชนจำนวนมากมีพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน** การทุจริตไม่ได้จำกัดอยู่ในหมู่นักการเมืองเท่านั้น หากแต่มีการเริ่มต้น ทุจริตตั้งแต่วัยเยาว์ โดยเยาวชนร้อยละ 81 ทุจริตโดยให้เพื่อนลอกข้อสอบ/ลอกข้อสอบเพื่อน โดยร้อยละ 75 เห็นว่าการกระทำ ดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ผิดมาก/ไม่ผิดเลย และเยาวชนร้อยละ 63 เห็นชื่อเข้าเรียนแทนเพื่อนให้เพื่อนเซ็นชื่อเข้าเรียนให้ โดยร้อย ละ 73 เห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ผิดมาก/ไม่ผิดเลย
นอกจากนี้ หากสมมติเหตุการณ์ ที่ให้เยาวชนสอบใบขับขี่ไม่ผ่าน แต่สามารถจ่ายสินบนจำนวน 500 บาทเพื่อให้สอบผ่านได้ พบว่า เยาวชน 1 ใน 4 ยินดีที่จะจ่ายสินบนเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ แต่สิ่งที่เยาวชนไทยต้องการจากผู้นำประเทศมากที่สุดกลับเป็น ความซื่อสัตย์สุจริต การปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และการมีธรรมาภิบาลในการบริหารงานประเทศ ที่ร้อยละ 40
6. **แนวคิดของการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม ยังไม่ได้เป็นที่รู้จักหรือนำไปปฏิบัติมากนัก** จากการวิจัยพบว่า เยาวชนที่สำรวจประมาณ ร้อยละ 15 มีความเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม โดยเช่นเดียวกับคนไทยในวัยอื่นๆ เยาวชนส่วน ใหญ่นั้นมีการทำความดีจำกัดอยู่ในระดับบุคคล เช่นการมีน้ำใจ และการเลือกตั้ง มากกว่าระดับอื่นๆ เช่น ด้านสังคม รัฐ และ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เยาวชนส่วนใหญ่รู้สึกพร้อมที่จะปฏิบัติตามเพื่อส่วนรวม เพียงแต่พวกเขารู้สึกว่าตนเองเด็กเกินกว่าที่ จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ และไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นจากตรงไหน

ทั้งนี้ จากงานวิจัย “คนไทย” มอนิเตอร์ เสี่ยงนี้มีพลัง ปี พ.ศ. 2554 – 2557 มูลนิธิเพื่อ “คนไทย” ขอเสนอแนะว่าการพัฒนาสังคมไทย และการสร้าง พลเมืองที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวมสามารถประสบความสำเร็จโดย

1. **การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการสร้างสถาบันครอบครัวที่แข็งแกร่งเป็นก้าวแรกสู่ความสำเร็จ** เพราะครอบครัวมีอิทธิพลต่อ ความคิดและพฤติกรรมของเยาวชน ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันเพื่อช่วยสร้างครอบครัวที่อบอุ่นและเลี้ยงดูแบบรักและเอาใจใส่ โดย ครอบครัวยุคใหม่ควรเลี้ยงดูบุตรหลานด้วยความรักและเอาใจใส่ และปลูกฝังคุณค่าที่นอกเหนือไปจากระดับส่วนบุคคล แต่ปลูกฝังถึงในระดับ สังคมและประเทศชาติให้แก่บุตรหลานด้วย ในขณะที่สื่อควรช่วยรณรงค์ให้คนไทยเห็นถึงความสำคัญ และบทบาทของครอบครัวต่อการ พัฒนาประเทศ ในขณะที่ภาครัฐและเอกชนสามารถช่วยสนับสนุนให้เกิดสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน (work-life balance) โดยการพัฒนาโครงการหรือสวัสดิการต่างๆ

2. การขยายเครือข่ายภาคีและพันธมิตรทั้งในภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมมือกันพัฒนาสังคมไทยที่ดีขึ้น และเสริมสร้างพลเมืองที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม โดยความร่วมมือสามารถเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบ เช่น การรับนักเรียน/นักศึกษาเข้าทำงานเพื่อสังคมช่วงปิดเทอม หรือการร่วมมือจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ต่างๆ ตลอดจนถึงการร่วมมือกันเพื่อศึกษาและป้องกันการมีพฤติกรรมคอรัปชั่น เป็นต้น
3. การสร้างนโยบายและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในเยาวชนที่มีต่อการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม และทำความเข้าใจกับเยาวชนว่าความสำเร็จในชีวิตมีมากกว่าเรื่องของวัตถุ แต่ครอบคลุมไปถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม โดยการโปรโมทเรื่องของคุณงามความดี คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น
4. การใช้สื่อดิจิทัล/ออนไลน์ในการสร้างความตระหนักถึงและโปรโมทแนวคิด/กิจกรรมของการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม เพราะสื่อดิจิทัล/ออนไลน์กำลังมีบทบาทมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน สื่อเหล่านี้จึงควรนำมาใช้เพื่อแพร่กระจายแนวคิด กิจกรรม และตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม
5. การริเริ่มโครงการศึกษาเยาวชนในประเทศไทยให้มากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างเยาวชนที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม โดยวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เยาวชนอีก 85% ยังไม่มีพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวมมากนัก ในขณะเดียวกันก็มีการติดตามเยาวชนที่มีความเป็นส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม เพื่อนำแนวทางของเยาวชนเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างเยาวชนกลุ่มอื่นๆ

ทั้งนี้คณะทำงานการศึกษานี้ระบุว่า การพัฒนาประเทศนั้นไม่อาจพึ่งรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว แต่ทุกหน่วยของสังคม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเอกชน สื่อสารมวลชน สถาบันศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ครอบครัว” นั้นเป็นกลไกสำคัญที่จะเข้ามามีบทบาทในการผลักดันการพัฒนาสังคมและเสริมสร้างประชาชนที่มีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวมให้หยั่งรากอยู่คู่สังคมไทยสืบไป